

Szczepan Twardoch

NULLVONAL

Fordította
Körner Gábor

A mű megjelenését az Instytut Książki © POLAND
Fordítási Programja támogatta.

WACŁAW
FELCZAK
ALAPÍTVÁNY

A kötet megjelenését a Wacław Felczak
Alapítvány támogatta.

Szczepan Twardoch: *Null*

Copyright © 2025 by Rowohlt · Berlin Verlag GmbH, Berlin

Hungarian translation © Körner Gábor, 2026

Hungarian edition © Typotex, Budapest, 2026

Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!

Ezt a könyvet ember írta és ember fordította.

ISBN 978 963 493 389 2

ISSN 2064-2989

*Édesanyám, az ezüstlábú Thetisz, isteni asszony,
mondta, hogy engem kettős végzete vár a halálnak.
Hogyha a trójai vár körül itt maradok verekedve,
elvész visszautam, de sosem hervadhat a hírem:
ámde ha megtérek szeretett földjére hazámnak,
elvész nagy hírem, hanem éltem hosszúra nyúlik,
és gyorsan nem is ér el végzete már a halálnak.*

*Iliász, IX. ének
(Devecseri Gábor fordítása)*

I. FEJEZET

– Szopunk – mondja Patkány.

Az eget kémleli gödrötök szeméttel és gyeppelel álcázott bejáratának részén át.

A közelben lassan hömpölyög súlyos vizével és jégtábláival Dnyipro apátok, örökkön-örökké, a duzzasztógátak ellenére, amelyek az árterek vizével árasztották el a zuhatagokat. Fölöttetek Hold anyátok telt arcával ragyog az éjszaka, fényében drón lebeg, hőkamerával ellátott, közepes bombázó.

A ti drónotok.

A tiétek, hiszen fekete szemével észlelve a Patkány gödréből áradó fehér meleget, gránát helyett egy valamiért ezüstszerű ragasztószalaggal körbetekert, kétliteres kóláspalackot dob le, majd propellereivel zümmögve az oldalára dől, és visszarepül oda, ahonnan jött, a nagy folyó túlsó partjára. A palack több méterrel a gödrötöktől a sárba zuhan. Patkány a pilóta kontármunkája láttán undorral csóválja a fejét, vár egy kicsit, fülel, nem hallani-e más, ismeretlen drónokat.

Csak a nagy folyó zúgása töri meg csendet, az orosz tüzéség becsapódó lövedékeinek távoli dübörgése és a ti tüzéségeitek még távolabbi moraja a túlsó parton, mint egy messzi viharé.

– A mi tüzéségünk dolgozik – próbál lelket önteni magába Patkány.

– Ja, a miénk – bólogatsz.

Dolgozik, ez most a háború, a tűzértség dolgozik, ti meg dekkoltok a gödörben, és várjátok, hogy a tűzértségük dolgozzon rátok.

Patkány lassan előbújik a gödörből, félretolja a bejáratot takaró álcázást, majd a palack felé kúszik egyszerre sebesen és elnehezülve a sártól, mint egy hatalmas hulló, piszkosszürkén a kifakult multicamben. Megragadja a palackot, és visszaiszkol a gödörbe; mellényes-sisakos, hatalmas göte.

Kikapcsolod a fejlámpád vörös fényét, előveszed a bicskát, amit a nővéredtől kaptál a kiutazásod előtt, a negyvenkettedik születésnapodra, bár nem ünnepelted a születésnapodat, akkor már képtelen voltál ünnepelni a születésnapodat, és akkor még nem harcolni jöttél ki, hanem humanitárius segélyt hoztál.

A bicska szuper, tudod, hogy drága volt, gyakran élezed egy kis kerámia fenőkövel, úgyhogy könnyedén elvágod a palack két felét összetartó ragasztószalagot. Benne két amerikai katonai MRE-fejadag* tartalma, de a szokásos tömegcsomagolás nélkül, amiből ki kellett venni őket, hogy beleférjenek a palackba a csomag cigi, az öngyújtó meg a papírdarab mellé, amire a zászlóaljparancsnokok saját kezűleg írta rá: „Vigyázzatok magatokra, fiúk”. Ukránul van írva. Nem tudod elolvasni a cirill kézírást, mert sosem jártál ukrán suliba, csak a nyomtatott cirill betűket, de Patkány el tudja, mert ukrán suliba járt, és felolvassa neked a zászlóaljparancsnok visszatásztóan pimasz szavait.

Berezsity szebe, hlopci. Vigyázzatok magatokra. Hogyan vigyázhatnátok magatokra a folyó rossz oldalán?

– A kurva anyját – mondod.

* MRE, Meal, Ready-to-Eat: fogyasztásra kész étel (angol). Itt és a továbbiakban a fordító jegyzete.

Nem tudod, ostobaságból vagy szarkasztikusan írta a zászlóalj-parancsnok, de nagyon nem tetszik neked.

– A kurva anyját – bólint Patkány.

Patkány kotorászik a ledobott csomagban.

– Víz nincs – mondja végül.

– Majd küldenek azt is. Vagy lemegyek a folyóhoz.

– A folyóról nem fogsz tudni visszajönni.

– Nyilván.

Mindketten jó ideig hallgattok, mindketten tudjátok, a helyzetről hallgattok, amibe kerültetek, mert nem könnyű bármit is mondani róla, viszont figyelmen kívül hagyni sem könnyű.

– Szopunk – ismétli meg kis idő múlva Patkány, végig a csomag tartalmát bámulva, mintha valami szokatlan dolog lenne benne, mintha keresne valamit az MRE-fejadagok ezüsfóliája között, ami legalább halvány reményt adhatna, amit a karmai közé ragadna, és nem eresztene.

Nincs remény a palackban.

Mindketten tudjátok, mit jelent a ledobott csomag.

– Plusz. Szopunk – értesz egyet katonanyelven Patkánnyal.

Csónakon már nem tudnak ellátni titeket, csak a drónok maradtak. Túl sok a jégtábla a folyón, lassan haladnak köztük a csónakok, és ki vannak téve a tűzcsapásnak. Kevés a REB, az elektronikus zavarókészülék, ami védhetné a tűz alatt lévő csónakot a drónoktól. Kevés a csónak. Kevés az ember. Mindenből kevés van, csak a pidarokból* van rengeteg, a Dnyipro jegéből, meg az átható, nyirkos hidegből van elég.

– Kurvára szopunk – mondogatod.

* *Pidar*: az eredetileg buzit jelentő ukrán szót a háborús szlengben az oroszokra használják.

Ukránul a „szopunk” második szótagján van a hangsúly, így ejted.

Tíz perc múlva a drón visszatér egy kétliteres, vízzel teli palackkal, megint nem találja el vele a gödrötöket.

– Most te mész – mondja Patkány.

– Plusz – feleled.

Nem tiltakozol, mert igaza van. Te jössz. Kikúszol a gödörből. A falu romjai a ragyogó éjszakai égbolttal a háttérben, egyetlen fal a nyílással, ami az ablakból maradt, repeszeztől felaprított, elégett fák csonkjai. A földig rombolt házak pincéiben a többi olyan dekkol, mint te és Patkány. Hideg van, de nulla fok fölött, csak fúj a szél, a talaj felszíne olvad, a sár az egyenruhára tapad. Egy pillanatra elgondolkodsz: kússzál vagy fuss?

Kúszni kezdesz, valahol a hallhatóság határán megüti a füledet egy éjjellátó Mavic propellereinek éppoly halk, mint amilyen ijesztő zúgása: nem a ti Mavicotok, hiszen a ti Mavicotoknak itt semmi dolga.

Megragadod a palackot, felpattansz a földről, nem kúszol tovább, rohansz vissza a gödörhöz, beleveted magad, mintha vízbe ugranál. Patkány bezárja mögötted a bejáratot.

– Egy Mavic. A pidaroké – mondod lihegve.

Patkány már tudja. Megigazítja a sisakot a fején, elforgatja a felfüggesztés hátsó gombját, meghúzza az állpántot. Nem kell megigazítania a sisakját, de muszáj csinálnia valamit. A pusztavárakozás elviselhetetlen.

Te sem bírsz csak úgy várakozni. Dekkolsz minél lejjebb a kis túlzással „pozíciónak” nevezett gödrötökben, ami valójában egy két méter hosszú, egy méter nyolcvan mély lyuk a sáros talajban, régen egy szaros kis ház pincéje volt, de a ház már nem áll. A falak vékony betonból vannak, földem sajnos nincs, egykor nyilván

fából készült, ahogy az a kis házaknál lenni szokott, csak darabok maradtak belőle. Itt nem tudtok pozíciót ásni, amúgy a Dnyipro túlsó partján is nehéz éles ásót szerezni, nemhogy itt, ahova titeket, és mindent, ami a tiétek, csónakkal hoztak, amikor még nem volt ennyi jég a folyón.

De már nem járnak csónakok.

Még furnérlemezetek sem volt, hogy szigetelhessétek a falat, mint egy normális fedezésben a túlsó parton, így hát fóliákkal és deszkákkal tettétek meg, amit lehetett. A földem gerendákból áll, deszkákkal borítva és mindenféle itt hozzáférhető szeméttel álcázva; sokkal vékonyabb, mint kellene. A sarokban egy EcoFlow, kék fénnel villog. Tizenkét százalékot mutat a kijelző. Tölteni kell, jut eszedbe. Pár méterre a fedezéketektől, egy másik gödörben elrejtettetek egy kis, hordozható generátort, amit éjszaka nem mertek beindítani, mert a motor melegét könnyen észre lehet venni a hőkamera képén, bár a ti motorotok elég jól van álcázva. A gödör falánál két priccs, rajtuk a piszkos ágyneműtök, a falba vert szögeken fegyver, Patkány régi AK-74-e, a te ukrán gyártmányú AR-15-ösöd az FVPO távcsővel és egy légynek nevezett, egyszer használatos RPG-18-as páncéltörő gránátvető.

Patkány AK-ját már vékony rozsdaréteg borítja a gödörben uralkodó nedvességtől, te jobban vigyáztál a puskádra, bár egyszer sem lőttél vele harcban. Nem volt mikor, nem volt kire. Ilyen ez a háború. Azt hitted, itt ez majd megváltozik, Ló, de nem változott meg. Egyelőre. Nemsokára meg fog.

A légyről leválik a használati utasítást tartalmazó matrica. Régi szovjet eszköz.

A power bank és a generátor ritkaság az első vonalban, a gyalogságnál. Nem úgy, mint a pilótáknál. A pilótáknál jobb volt. De már nem a pilótáknál vagy.

– Minek dekkolunk itt? – kérdezi Patkány. Reszketni kezd, várja, mi jön a pidarok Mavicja után. Előbb az alsó állkapcsa, aztán a keze, mindjárt egész testében reszketni fog.

– Ilyeneket nem kérdezőnk – feleled. – Ez felesleges kérdés.

– Ez nem is harc – folytatja még mindig remegve. – Egyetlen pidart sem láttam itt.

– Költözz egy pincével odébb, naponta tűzkapcsolatban leszel velük.

– Akar a fene. Itt viszont ahhoz sincs elég hely, hogy az ember egy kicsit megmozgassa a tagjait. Vagy elbújjon. Csak dekkolunk, és várunk, melyikünk lesz trjohszotij, melyikünk dvohszotij.

A trjohszotij, vagyis háromezres, sebesültet jelent, a dvohszotij, vagyis kétezeres, halottat.

– Tökmindegy – feleled.

– Mi van? – Patkány nem érti.

– Dvohszotij vagy trjohszotij. Tökmindegy. Drónnal nem tudják evakuálni a trjohszotijt. Itt fogsz rohadni sebesülten, amíg meg nem döglesz.

– Nem lesz csónak? – kérdezi, pedig tudja a választ.

– A zajló folyón? Mit gondolsz, miért drónnal jött a kaja? – válaszolod.

– Láttam, hogy járt itt az a NATO-s izé, ilyen lánctalpas doboz a szintén lánctalpas utánfutóval, egy olyan csuklóelemen. Nem tudják újra elküldeni?

– A BvS-re gondolsz? A BvS mínusz – mondod kicsit szomorúan, mert valahogy boldog voltál, amikor a BvS átkelt a Dnyiprón meg a folyóparti sáron és az ártéren.

– Mi történt?

– Mi történhetett volna? A múlt héten szarrá ment. Először elsüllyedt a mocsárban, aztán felrobbantották egy FPV drónnal.

– Akkor minek dekkolunk itt? – faggat tovább, pedig tudja, hogy erre a kérdésre pont nem tudod a választ, egyszermind ugyanolyan jól tudod, mint ő. – Amikor ott dekkoltunk, ahol múltkor, akkor legalább volt valami értelme, az ember várta, hogy háromszázas legyen, akkor elviszik, kórházba kerül, aztán haza. De itt mire várunk, Ló, ha a háromszázast se viszik el, mire? – kérdezi, hogy ne kelljen csöndben várakoznia.

Nem tudsz válaszolni neki. Patkány számára egész más értelme van ennek a háborúnak, mint számodra, mert te valahogy hiszel benne, hogy van értelme. Abban azonban képtelen vagy hinni, Ló, hogy azon belül, amit a háború értelme alatt értesz, a jelenlétednek is értelme lenne itt, Dnyipro apátok bal partján.

A Ló az álneved, vagy inkább a hívójeled, a pozivnijod. Ukránul *Kiny*.

A Patkány Patkány álneve. Ukránul *Pacjuk*.

Nem tudod, hány éves Patkány. Negyven pluszosnak néz ki, a fejlámpád vörös fényében még öregebbnek is, de az ukrán férfiak gyakran már azelőtt negyven pluszosnak néznek ki, hogy betöltöték volna a harmincat. Különösen a vidékiek.

Alacsony, vékony, szomorú ember, nagy feje van, ritkás szőrzete és világos, fáradt szeme. Egy Ternopil melletti faluból származik. Semmilyen iskolázottsága nincs a két év háborún kívül. A teljes körű háború előtt úgy élt, mintha nem is lenne háború. Egy évig Uber-sofőrként dolgozott Varsóban, tud egy kicsit lengyelül. 2021-ben megbetegedett az anyja, hazajött, hogy gondozza, de az anyja így is meghalt. Nem maradt senkije a világon. Aztán kitört a háború, Patkány előbb belépett a területvédelmisekhez, maga sem tudta, miért, aztán egy jó parancsnokot követve átment a tengerészgyalogosokhoz. Többet nem tudsz róla, és két év háború után Patkány sem tud magáról sokkal többet ennél. Minden, ami

azelőtt volt, eltűnt, elmosódott az emlékezetében, mint egy régen látott film.

Két év háború után Patkány más dolgokat tud. Például hallás alapján meg tudja mondani, merről jön a becsapódás, és ilyenkor reflexszerűen, gondolkodás nélkül tudja, merre nézve kell a földre vetnie magát, hogy egy kicsit növelje a túlélési esélyeit. Tudja, hogyan kell szarni az erdőben anélkül, hogy leszarná a bakancsát. Amit nem tud és nem ért, az az, hogy hogyan működnek az Ukrán Fegyveres Erők – nem úgy, ahogy gondolná az ember, tudniillik nem teljesen úgy, mint a ruszki hadsereg, az, amelyikre Patkány apja emlékezett, aki még Afganisztánban szolgált, és sokat mesélt neki az akkori hadseregről.

Másfelől az Ukrán Fegyveres Erők sokkal inkább emlékeztetnek az egykori Szovjet Hadseregre, mint azt szeretnéd gondolni, Ló, és szeretnék gondolni mindazok, akik – ahogy te is régebben, a teljes körű háború kezdetén, ami számodra a háború mint olyan kezdete volt – elhitték az ukrán propaganda egyszerű üzenetét, hogy ez egy modern, nyugati hadsereg, csupa gyönyörű, vakmerő srác, akik úgy harcolnak a gonosz erők ellen, ahogy Tolkien Gondorja az orkok ellen.